

การพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วยน้ำคำ ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ
จังหวัดศรีสะเกษ

The Potentials Development of Community Guide in Ban Wan,
Namkham Sub-District, Mueang Sisaket District, Sisaket Province.

พรหมลิขิต อูรา* พิชญาพร ศรีบุญเรือง

Promlikit Ura*, Phitchyaphorn Sriboonruang

อาจารย์สาขาวิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Lecturer, Tourism and Hotel Program, Faculty of Business Administration and Accounting,

Sisaket Rajabhat University

promlikit@sskru.ac.th

Received: July 15, 2021

Revised: August 19, 2021

Accepted: October 18, 2021

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1).เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วยน้ำคำ ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ และ 2).เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วยน้ำคำ ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมาย คือ คนในชุมชนบ้านห้วยน้ำคำ ได้แก่ กลุ่มโฮมสเตย์ กลุ่มเครื่องจักสาน กลุ่มทอผ้า กลุ่มหมอนพื้นบ้าน กลุ่มทำขนม ผู้นำชุมชน และพระภิกษุสงฆ์ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันในการนำเที่ยว พบว่า ความรู้ทางด้านภาษาในการสื่อสารนั้น ชุมชนยังมีความพร้อมทางด้านการสื่อสารค่อนข้างน้อย การบรรยายให้ข้อมูลและทักษะการนำเที่ยว รวมถึงปัญหาในการสื่อสาร ความรู้ทางด้านวิชาการในการออกปฏิบัติงาน พบว่า มัคคุเทศก์ชุมชนบ้านห้วยน้ำคำยังขาดประสบการณ์ทางด้านวิชาการในการออกปฏิบัติงาน และต้องฝึกทักษะในการบรรยายในสถานที่ท่องเที่ยว การปฏิบัติหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ พบว่า มัคคุเทศก์ชุมชนบ้านห้วยน้ำคำ มีข้อมูลในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่นักท่องเที่ยวจำกัด ต้องศึกษาหาความรู้ในการเป็นมัคคุเทศก์ เพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญ ทั้งนี้ในส่วนของ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการนำเที่ยว พบว่า มัคคุเทศก์ชุมชนบ้านห้วยน้ำคำ ยังมีข้อจำกัดในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการนำเที่ยว

2. ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน พบว่า ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความต้องการเข้าร่วมกิจกรรม มีความต้องการอบรมในหัวข้อเรื่องภาษาอังกฤษ และทักษะการพูดต้องการอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมทั้งในพื้นที่และนอกสถานที่ จำนวนผู้เข้าร่วมอบรม คือ 15-20 คน และระยะเวลาการอบรม 3 วัน

คำสำคัญ: ความต้องการพัฒนาศักยภาพ มัคคุเทศก์ชุมชน

Abstract

This research aimed to 1) study the current conditions of the community guides in Ban Wan, Nam Kham Sub-district, Mueang Sisaket District, Sisaket Province, and 2) study the needs for the potential development of community guides in Ban Wan, Nam Kham Sub-district, Mueang Sisaket District, Sisaket Province. The target group of this qualitative research was people in Ban Wan Community. The key - informants from the defined groups consisted of homestay, wicker ware, weaving textile, traditional healers, dessert making, community leaders, and Buddhist monks. The instrument used to collect data was an interview from using focus group discussion. The data were analyzed by descriptive format. The research findings were as follows:

1. The current conditions revealed that the community guides had low knowledge and preparation of communicative English to present information and express tour guide skills, including some problems in communication. Regarding academic knowledge, it was found that they still had little academic knowledge to apply in their work. They must have practiced presentation skills about tourist places. For the guide performance aspect, it was found that they had low information to pass on to the tourists. Therefore, they must acquire knowledge of being good guides. Furthermore, for the problem-solving issue while guiding, it was found that they still had low skills on problem-solving while guiding.

2. Regarding the needs for the potential development of community guides in Ban Wan, it was found that most of the informants required to participate in the activity. They required to have both on-site and off-site participatory workshop training on the topic of English language and speaking skill for 15-20 participants to be trained for 3 days.

Keywords: Needs for Potential Development, Community Guides

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโลกที่เติบโตมาตลอดหลายศตวรรษที่ผ่านมา ได้เป็นแรงขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่สำคัญของทุกประเทศ หากพิจารณาย้อนหลังกลับไปประมาณ 50 ปีที่แล้ว จะเห็นความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงทางด้านจำนวนประชากรที่เดินทางท่องเที่ยวในระยะนั้น ซึ่งมีจำนวนเพียง 25 ล้านคน มีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 2.1 ล้านเหรียญสหรัฐ จนถึงปี พ.ศ.2548 จำนวนนักท่องเที่ยวโลกมีมากถึง 806 ล้านคน และเพิ่มสูงขึ้นถึง 1 พันล้านคน และคาดการณ์ว่าในปี พ.ศ.2553 จะมากถึง 1.6 พันล้านคน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550: 1) United Nations World Tourism Organization พบว่า ในปี พ.ศ. 2558 มีจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศทั่วโลก 1,186 ล้านคน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 จำนวน 52 ล้านคน หรือร้อยละ 4.6 และการท่องเที่ยวคิดเป็นร้อยละ 10 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศทั่วโลก (Gross Domestic Product: GDP) นำไปสู่การสร้างงานถึง 284 ล้านคน ตำแหน่งงานและสร้างรายได้ 1,260 พันล้านเหรียญสหรัฐ (กาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์, 2562)

ประเทศไทยยังคงมีศักยภาพและโอกาสทางการท่องเที่ยวมากมาย ทั้งด้านทำเลที่ตั้งในการเป็นจุดศูนย์กลางของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ อัญมณีไมตรีของคนไทย โดยในปี พ.ศ. 2558 World Economic Forum: WEF ได้จัดอันดับขีดความสามารถในการแข่งขัน ด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 35 จาก 141 ประเทศทั่วโลก นอกจากนี้ การท่องเที่ยวของประเทศไทย ยังได้รับการคัดเลือกให้เป็นที่สุด ด้านการท่องเที่ยวของโลกในการจัดอันดับระดับนานาชาติ เช่น กรุงเทพมหานคร ได้รับเลือกเป็นเมืองท่องเที่ยวที่ดีที่สุด ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ในปี 2558 โดย Master Card รางวัลชายหาดที่ดีที่สุดของเอเชีย ในปี 2558 จาก World Travel Awards รางวัลประเทศท่องเที่ยวที่ดีที่สุด ในด้านการท่องเที่ยวครอบครัว การท่องเที่ยวเชิงพักผ่อน สถานที่ท่องเที่ยวเพื่อการวิเวก ในปี 2557 รางวัลสถานที่เพื่อการประชุมและจัดงานยอดเยี่ยมจาก TTG Travel Awards ในปี 2557 และประเทศไทยได้รับรางวัลด้านการท่องเที่ยว Grand Travel Award จากนิตยสาร Travel News นิตยสารธุรกิจท่องเที่ยวชื่อดังจากภูมิภาคแอฟริกาใต้ ในปี 2554 ติดต่อกันเป็นเวลา 9 ปี เนื่องจากความมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพและขีดความสามารถของประเทศไทยในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมระดับโลก (สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2560)

จะเห็นได้ว่า การท่องเที่ยวมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ เป็นอย่างมากเพราะเป็นอุตสาหกรรมที่มีธุรกิจเกี่ยวเนื่องมากมาย ก่อให้เกิดการกระจายรายได้สู่เมืองท่องเที่ยวหลัก และเมืองท่องเที่ยวรอง สำหรับประเทศไทยอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจในฐานะที่เป็นแหล่งรายได้สำคัญของเงินตราต่างประเทศเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ และความเจริญไปสู่ชนบท ก่อให้เกิดการจ้างงาน การสร้างอาชีพให้กับคนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ ทั้งนี้จังหวัดศรีสะเกษเป็นเมืองท่องเที่ยวรองที่กำลังมีการขยายตัวของภาคการท่องเที่ยวอย่างเห็นได้ชัด โดยสถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดศรีสะเกษในเดือนมกราคม-ธันวาคม ปี พ.ศ. 2562 พบว่า จำนวนนักท่องเที่ยวที่มียือน จำนวน 91,717 คน เพิ่มขึ้นจากปีก่อนคิดเป็นร้อยละ 7.58 จากจำนวนนักท่องเที่ยวดังกล่าวทำให้เศรษฐกิจในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดศรีสะเกษมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น จากการสรุปรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยรวมของจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า รายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ.2562 มีรายได้ 144 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปีก่อนคิดเป็นร้อยละ 5.94 (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2562) โดยจังหวัดศรีสะเกษ มีจุดขายหลักอยู่ที่ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น ปราสาทสระกำแพงใหญ่ และศิลปะขอม ตั้งกระจัดกระจายอยู่หลายแห่ง รวมไปถึงการที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลาย ซึ่งพูดภาษาถิ่นต่าง ๆ กัน เช่น ภาษาลาว (สำเนียงลาวใต้ซึ่งใช้ครอบคลุมทั้งฝั่งอุบลราชธานีและจำปาศักดิ์) ภาษากูย ภาษาเยอ และภาษาเขมรถิ่นไทย จึงทำให้จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่น่าค้นหาเป็นอย่างยิ่ง

บ้านห้วยน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นชุมชนหนึ่งที่อยู่ในกลุ่มชาติพันธุ์ลาว ซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่อยู่ในจังหวัดศรีสะเกษ ใช้ภาษาลาวหรืออีสานในการพูด ซึ่งหมู่บ้านนี้เป็นอีกหมู่บ้านที่มีการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางมาเที่ยวชมอย่างแพร่หลาย เพื่อที่จะสัมผัสกับวัฒนธรรมลาวที่เป็นเอกลักษณ์ ได้รับการกำหนดเป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวตามโครงการ OTOP นวัตกรรม และยังเป็นชุมชนการท่องเที่ยวที่เป็นต้นแบบของหมู่บ้านการท่องเที่ยว (เผ่าลาว) ซึ่งมีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจเดินทางมาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมาก จากความสำคัญดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนา “มัคคุเทศก์ชุมชน” ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่สุดที่ขาดไม่ได้ การนำเที่ยวแต่ละครั้งนั้น ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะให้การเดินทางประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับมัคคุเทศก์เป็นสำคัญ จึงต้องมีเทคนิคและคุณสมบัติพิเศษ นำมาใช้ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวที่เดินทาง

มาเยือนด้วยการอธิบายประวัติต่าง ๆ รวมทั้งการสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวได้ระหว่างการเดินทาง
เที่ยว อันจะนำมาสู่ความประทับใจที่ได้รับจากนักท่องเที่ยวและยังเป็นการเผยแพร่ความรู้ ฝึกทักษะและ
ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงานเป็นมัคคุเทศก์ชุมชน และในปัจจุบันบ้านห้วยน้ำค้ำยังมีมัคคุเทศก์ชุมชนไม่เพียงพอ
ต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว จึงต้องพัฒนาให้มีมัคคุเทศก์ชุมชนที่มีความสามารถและปฏิบัติหน้าที่ได้ให้มี
จำนวนมากขึ้นต่อไป

จากความสำคัญดังกล่าว เพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในชุมชน ควบคู่ไปกับทรัพยากร
มนุษย์ ผู้ทำวิจัยจึงทำวิจัยหัวข้อเรื่อง “สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์
ชุมชน บ้านห้วยน้ำค้ำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ” โดยผลการศึกษาคงทำให้เกิดองค์
ความรู้ด้านบทบาทของมัคคุเทศก์ชุมชน อีกทั้งจะเป็นการส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นสามารถสื่อสารคุณค่าทาง
วัฒนธรรมของตนเองและวางแผนในสถานที่ท่องเที่ยวของตน อันก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในถิ่นกำเนิด
ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วยน้ำค้ำ อำเภอเมือง
ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วยน้ำค้ำ อำเภอ
เมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “สภาพปัจจุบันและความต้องการในการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วย
น้ำค้ำ อำเภอเมือง ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)
ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. **ประชากร** คือ คนในชุมชนบ้านห้วยน้ำค้ำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
2. **กลุ่มตัวอย่าง** คือ คัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจาก 7 กลุ่ม ประกอบไปด้วย กลุ่มโฮมสเตย์
กลุ่มเครื่องจักสาน กลุ่มทอผ้า ผู้นำชุมชน กลุ่มหมอนพื้นบ้าน กลุ่มทำขนม และพระภิกษุสงฆ์ รวมทั้งหมด
20 คน
3. **เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล** คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง จะเป็นการสัมภาษณ์
รายบุคคลในกลุ่มหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงทั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อสร้างเป็น
เครื่องมือในการวิจัยโดยพิจารณาจากแบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง
4. **การเก็บรวบรวมข้อมูล** คือ การสัมภาษณ์ เป็นการเก็บข้อมูลโดยใช้การสัมภาษณ์แบบกึ่ง
โครงสร้าง จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จะทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันในการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์
ชุมชน และความต้องการในการพัฒนาศักยภาพผู้นำเที่ยวท้องถิ่นของชุมชน บ้านห้วยน้ำค้ำ อำเภอ
เมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ
5. **การวิเคราะห์ข้อมูล** คือ จะใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) เพื่อหาความสำคัญของ
ข้อความเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนและการวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหาการสัมภาษณ์ที่เป็นรูปธรรมที่ตอบ
ตรงวัตถุประสงค์

ผลการวิจัย

รูปที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันในการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ชุมชน

สภาพปัจจุบันในการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วย ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ความรู้ทางด้านภาษาในการสื่อสาร ชุมชนมีความพร้อมทางด้านการสื่อสารค่อนข้างน้อย การบรรยายให้ข้อมูล และทักษะการนำเที่ยว เนื่องจากบางครั้งในการอธิบายในการนำเที่ยว มัคคุเทศก์ชุมชนสามารถพูดได้เพียงภาษาถิ่นและภาษาอีสานเท่านั้น ทำให้นักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดต่าง ๆ หรือภูมิภาคต่าง ๆ ไม่สามารถเข้าใจในการสื่อสารได้อย่างถ่องแท้ ทำให้เกิดปัญหาด้านการสื่อสารที่เป็นอุปสรรคระหว่างมัคคุเทศก์ชุมชนและนักท่องเที่ยว โดยรวมไปถึงปัญหาในการสื่อสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษ ที่เป็นภาษาสากลที่มัคคุเทศก์ท้องถิ่นไม่สามารถสื่อสารได้ เนื่องมาจากการศึกษาของผู้นำเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา และผู้นำเที่ยวมีอายุอยู่ในวัยของผู้สูงอายุ จึงทำให้เกิดปัญหาในการสื่อสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศค่อนข้างมาก

ความรู้ทางด้านวิชาการในการออกปฏิบัติงาน มัคคุเทศก์ชุมชนของชุมชนบ้านห้วย ควรศึกษาหาความรู้ทางด้านวิชาการในการออกปฏิบัติงาน ฝึกฝนทักษะที่สำคัญในการใช้ปฏิบัติงานนำเที่ยว และประสบการณ์ในการบรรยายข้อมูลในสถานที่ท่องเที่ยวจำกัด โดยสามารถบรรยายได้เพียงข้อมูลที่รับรู้จากประสบการณ์เท่านั้น ไม่สามารถที่จะบรรยายข้อมูลที่เป็นเนื้อหาเชิงวิชาการให้แก่นักท่องเที่ยวได้ และไม่มีการจัดทำรายการนำเที่ยว ผู้นำเที่ยวท้องถิ่นจึงไม่สามารถบรรยายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างครบถ้วน และเนื่องจากไม่มีรายการนำเที่ยวมัคคุเทศก์ชุมชนจึงควบคุมเวลาในการนำเที่ยวแต่ละจุดในแหล่งท่องเที่ยวได้ยาก ส่งผลให้การนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ชุมชนบ้านห้วยเกิดข้อผิดพลาดได้ทั้งด้านความรู้ทางวิชาการในการออกปฏิบัติงานนำเที่ยวและด้านเวลา

การปฏิบัติหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วย มีข้อมูลในการถ่ายทอดความรู้ ให้แก่นักท่องเที่ยว แต่ยังขาดประสบการณ์ในการเป็นผู้นำเที่ยวท้องถิ่น จึงไม่กล้าแสดงออกในการปฏิบัติหน้าที่ในการนำเที่ยว

การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการนำเที่ยว มัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วย ต้องฝึกทักษะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการนำเที่ยว ตลอดจนไหวพริบปฏิภาณในการในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า การไม่สามารถแก้ไขปัญหาในการนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ชุมชนในเรื่องต่าง ๆ เช่น การที่นักท่องเที่ยวเกิดอุบัติเหตุระหว่างการท่องเที่ยว จากยานพาหนะนำเที่ยวของชุมชน ถ้าหากมัคคุเทศก์ชุมชนไม่สามารถแก้ไข

ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ในขณะนั้น อาจจะทำให้เกิดผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวและภาพลักษณ์ที่ไม่ดีต่อการท่องเที่ยวของชุมชนได้

รูปที่ 2 การศึกษาความต้องการในการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน

ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วยน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

บ้านห้วยน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นหมู่บ้านที่มีความเก่าแก่พร้อมทั้งมีวัฒนธรรม ประเพณีที่มีการสืบทอดมาตั้งแต่บรรพบุรุษของชนเผ่าลาวอย่างเด่นชัด ซึ่งลาวเป็นชนเผ่าหนึ่งในสี่ชนเผ่าของจังหวัดศรีสะเกษ นับได้ว่าเป็นอีกหนึ่งหมู่บ้านที่น่าสนใจอีกแห่งหนึ่ง อีกทั้งหมู่บ้านแห่งนี้มีสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาเยี่ยมชมเยือนอย่างไม่ขาดสาย นั่นก็คือ วัดพระธาตุสุพรรณหงส์ ดังนั้น ผู้วิจัยต้องการที่จะทราบความต้องการในการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชนบ้านห้วยน้ำคำ เพื่อเพิ่มเติมความรู้ความสามารถให้กับมัคคุเทศก์ชุมชน อีกทั้งสามารถนำเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการสัมภาษณ์ สามารถอธิบายได้จากตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วยน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ประเด็น	ผู้ให้สัมภาษณ์												รวม	
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	คนที่ 6	คนที่ 7	คนที่ 8	คนที่ 9	คนที่ 10	คนที่ 11	คนที่ 12		
1. มัคคุเทศก์ชุมชนต้องการเข้าร่วมอบรมหรือไม่														
1.1 ต้องการเข้าร่วมอบรม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	12
2. มัคคุเทศก์ชุมชนต้องการหัวข้อการอบรมเรื่องใด														
2.1 ภาษาอังกฤษ	✓			✓		✓	✓			✓	✓	✓		7
2.2 ของที่ระลึก		✓						✓						2
2.3 ขนมท้องถิ่น		✓												1
2.4 ประวัติท้องถิ่น			✓		✓									2
2.5 ทักษะการพูด/หลักการพูด				✓	✓	✓	✓							4

จากตารางที่ 1 จากการสัมภาษณ์ พบว่า ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความต้องการเข้าร่วมการอบรมการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน เนื่องจากอยากมีความรู้เพิ่มเติม เพื่อที่จะทำให้มัคคุเทศก์ชุมชนกล้าพูด กล้าแสดงออก เมื่อมีการนำเที่ยวให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม

ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความต้องการอบรมในหัวข้อเรื่องภาษาอังกฤษและทักษะการพูด หลักการพูด เนื่องจากเวลาที่นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชน แล้วมัคคุเทศก์ชุมชนไม่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ เพียงแต่สามารถพูดได้เพียงทักทายเท่านั้น และไม่สามารถให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไม่ได้ อีกทั้งทำให้เกิดอาการเงินอาย

ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความต้องการอบรมในรูปแบบการอบรมทั้งในห้องและนอกสถานที่ โดยการอบรมในห้องเรียน 2 วัน และเดินทางไปยังสถานที่จริง 1 วัน เพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์โดยการปฏิบัติในสถานที่จริง เพื่อสร้างความกล้าแสดงออกให้กับมัคคุเทศก์ชุมชน

ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความต้องการอบรมในห้อง ซึ่งห้องเรียน คือ ศาลาการเปรียญวัดพระธาตุสุพรรณหงส์ ส่วนอบรมนอกสถานที่ ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ต้องการไปฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง คือ วัดสระกำแพงใหญ่ และอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร/ผามออีแดง

ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความต้องการผู้เข้าร่วมอบรมการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วยน ประมาณ 15-20 คน

ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความต้องการระยะเวลาการอบรมการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วยน ระยะเวลาประมาณ 3 วัน

อภิปรายผลการวิจัย

สภาพปัจจุบันในการนำเที่ยวมัคคุเทศก์ชุมชนในด้านต่าง ๆ

ความรู้ทางด้านภาษาในการสื่อสาร การสื่อสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ เช่น ภาษาอังกฤษที่เป็นภาษาสากล มัคคุเทศก์ชุมชนบ้านห้วยน ยังไม่สามารถที่จะใช้สื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ ทั้งนี้ เนื่องจากมัคคุเทศก์ชุมชน ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุและมีระดับการศึกษาสูงสุดในระดับประถมศึกษาเท่านั้น จึงไม่สามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศได้ สอดคล้องกับ วันวิสาข์ หมั้นจง (2560) ที่ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเป็นมัคคุเทศก์ ของผู้ให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ระบุว่า ปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเป็นมัคคุเทศก์ของผู้ให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับที่อ่อน โดยเฉพาะในเรื่องการออกเสียงของคำศัพท์ของผู้พูด ซึ่งเป็นสิ่งที่ปัญหามากที่สุด ประการสำคัญ อริสา วิชัยดิษฐ์ (2556) ที่ได้วิจัยเรื่อง การวิเคราะห์ความต้องการทางด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยวาจาของมัคคุเทศก์ชาวไทย ได้ระบุว่า มัคคุเทศก์ยังขาดทักษะการพูด การกล่าวบทสนทนาทั่วไป การใช้คำศัพท์ทั่วไป การใช้สำนวนภาษาอังกฤษได้อย่างถูกต้อง การใช้คำศัพท์เฉพาะทาง สำหรับความต้องการในด้านทักษะการฟัง มัคคุเทศก์มีความต้องการในด้านการเข้าใจสำเนียงภาษาอังกฤษที่หลากหลายและการฟังบทสนทนาทั่วไป สะท้อนให้เห็นว่าความรู้ทางด้านภาษาในการสื่อสาร มีความสำคัญต่อมัคคุเทศก์ชุมชนเป็นอย่างมาก และเนื่องจากมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วยน ยังคงขาดทักษะในด้านภาษาในการสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ปัญหานี้จึงอาจส่งผลให้การนำเที่ยวของมัคคุเทศก์ชุมชนบ้านห้วยน ไม่สามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

ขณะที่ ความรู้ทางด้านวิชาการในการออกปฏิบัติงาน มัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วยน ต้องศึกษาหาความรู้ทางด้านวิชาการในการออกปฏิบัติงาน ฝึกฝนทักษะที่สำคัญในการใช้ปฏิบัติงานนำเที่ยว และทักษะในการบรรยายข้อมูลในสถานที่ท่องเที่ยว ทั้งนี้ กุลวรา สุวรรณพิมล (2556) ที่ได้ระบุว่า บทบาทหน้าที่ในฐานะผู้นำเที่ยวทั้งมัคคุเทศก์สังกัดบริษัทและมัคคุเทศก์อิสระ (Freelance guide) ต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้นำ

เที่ยว 3 ประการคือ หน้าที่ในการรับเข้านักท่องเที่ยว (Transfer-in) หน้าที่ในการนำเที่ยว (Touring) หน้าที่ในการส่งออกนักท่องเที่ยว (Transfer-out) สะท้อนให้เห็นว่าความรู้ทางด้านวิชาการในการออกปฏิบัติงานของผู้นำเที่ยวนั้น มีความสำคัญต่อการนำเที่ยวเป็นอย่างมาก ผู้นำเที่ยวท้องถิ่นควรมีความรู้ทั้งด้านการปฏิบัติงานนำเที่ยวและความรู้ด้านวิชาการในการนำเที่ยวเพื่อที่จะสามารถบรรยายข้อมูลหรือปฏิบัติงานนำเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ มัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วย ควรฝึกฝนทักษะในการเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่นที่ดี การแสดงออกในการปฏิบัติหน้าที่ในการนำเที่ยว ตลอดจนความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ในการนำเที่ยว ซึ่งส่งผลต่อภาพลักษณ์ของชุมชน ทั้งนี้ Çetinkaya and Öter (2019) ที่ได้วิจัยเรื่อง บทบาทของมัคคุเทศก์ต่อระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการนำเที่ยวและผลกระทบต่อความตั้งใจในการกลับมาเยี่ยมอีกครั้ง งานวิจัยในอิสตันบูล ได้ระบุว่า มัคคุเทศก์ในฐานะตัวแทนสำคัญของจุดหมายปลายทางมีบทบาทสำคัญต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวและความตั้งใจที่จะกลับมาเยี่ยมชมอีกครั้งซึ่งสอดคล้องกับ Chilembwe and Victor Mweiva (2019) ที่ได้วิจัยเรื่อง มัคคุเทศก์เป็นผู้ส่งเสริมการท่องเที่ยวและนักพัฒนา กรณีศึกษาของมาลาวี พบว่า บทบาทของมัคคุเทศก์คือการสร้างภาพลักษณ์ที่ดี ซึ่งการฝึกอบรมมัคคุเทศก์เป็นสิ่งที่ช่วยในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว บทบาทการเป็นผู้นำเที่ยว การตีความ การศึกษา และการเป็นตัวแทน ซึ่งมีความสำคัญในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของจุดหมายปลายทาง ดังนั้น มัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วย หาประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ในการนำเที่ยวที่ดี สะท้อนให้เห็นว่าการปฏิบัติหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ชุมชนที่ดีนั้น มัคคุเทศก์ชุมชนจะต้องมีความรู้ในการนำเที่ยวและมีศิลปะในการพุดนำเที่ยวให้เป็นที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว หากมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วยสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้นำเที่ยวที่ดีได้ จะสามารถสร้างความน่าสนใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเยี่ยมชมชุมชนบ้านห้วยได้ไม่น้อย

ประการสำคัญ การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการนำเที่ยว มัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วย ต้องสังเกตนักท่องเที่ยว เพื่อฝึกฝนทักษะในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นระหว่างการนำเที่ยว ตลอดจนไหวพริบในการในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าทั้งนี้ พยอม ยุวะสุด (2554) ที่ได้ระบุว่า มัคคุเทศก์จะเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าแทนนักท่องเที่ยว เช่น ถ้านักท่องเที่ยวทำหนังสือเดินทางหาย ก็ช่วยติดต่อไปยังสถานทูต หรือกรณีนักท่องเที่ยวเจ็บป่วยก็ต้องดูแลรักษาพาส่งโรงพยาบาล ดังนั้น การฝึกฝนในการแก้ไขปัญหาระหว่างการนำเที่ยวหรือการแก้ไขเฉพาะหน้าเป็นสิ่งที่สำคัญและขาดไม่ได้สำหรับมัคคุเทศก์ชุมชน

ความต้องการในการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วย ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่ พบว่า ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความต้องการเข้าร่วมการอบรมการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน เนื่องจากอยากมีความรู้เพิ่มเติม เพื่อที่จะทำให้มัคคุเทศก์ชุมชน กล้าพูด กล้าแสดงออก เมื่อมีการนำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมเยือน สอดคล้องกับ เรวดี จุฬรอด (2562) ที่ได้ระบุว่า ความจำเป็นในการฝึกอบรมประเภทนี้ มักเกิดขึ้น เมื่อมีแผน หรือมีความคาดหวังว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงตัวบุคคล หรือวิธีการปฏิบัติงานในหน่วยงาน และบุคลากรที่มีอยู่เดิมในปัจจุบันยังไม่สามารถรองรับการปฏิบัติงานใหม่ได้ จึงจำเป็นต้องจัดการฝึกอบรมเพื่อป้องกันปัญหาที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เช่น เมื่อมีแผน จะนำคอมพิวเตอร์มาใช้ในการปฏิบัติงานด้านใดด้านหนึ่ง จึงจำเป็นต้องรับจัดการฝึกอบรมเพื่อให้บุคลากร ดังนั้นชุมชนจึงมีความต้องการที่จะเข้าร่วมการอบรมการพัฒนาศักยภาพมัคคุเทศก์ชุมชน บ้านห้วย โดยเก็บเกี่ยวความรู้หรือประสบการณ์ใหม่ ๆ เพื่อทำให้มัคคุเทศก์ชุมชน

บ้านห้วยนั้น สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความต้องการอบรมในหัวข้อเรื่องภาษาอังกฤษและทักษะการพูด หลักการพูด เนื่องจากเวลาที่มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวที่ชุมชน แล้วมีคหุเทศก์ชุมชน ไม่สามารถสื่อสารกับนักท่องเที่ยวได้ เพียงแต่สามารถพูดได้เพียงทักทายเท่านั้น และไม่สามารถให้ข้อมูล แหล่งท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติไม่ได้ อีกทั้งทำให้เกิดอาการเขินอาย สอดคล้องกันกับ กุลวรา สุวรรณพิมล (2556) ที่ได้ระบุว่า มีคหุเทศก์ต้องมีความสามารถในการใช้ภาษาแม่ของตนและ ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ อยู่ในเกณฑ์ดี คือ สามารถที่จะสื่อสารทำความเข้าใจกับนักท่องเที่ยวได้อย่าง คล่องแคล่วและถูกต้องตามระเบียบการใช้ภาษา สะท้อนให้เห็นว่า มีคหุเทศก์ชุมชน บ้านห้วย จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะทักษะในการพูด เพื่อบรรยายข้อมูลหรือเรื่องราวต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวในชุมชนแก่นักท่องเที่ยวได้อย่างมีอาชีพ อีกทั้งยังเป็นการสร้างความประทับใจให้กับ นักท่องเที่ยวอีกด้วย

ตัวแทนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความต้องการอบรมในรูปแบบการอบรมทั้งในห้องและนอกสถานที่ โดยการอบรมในห้อง เรียน 2 วัน และเดินทางไปยังสถานที่จริง 1 วัน สอดคล้องกันกับ วิโรจน์ ลักษณะอดิศร (2550) ที่ได้วิจัยเรื่องการเรียนรู้โดยหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน พบว่า รูปแบบของการฝึกอบรม แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ การฝึกอบรมแบบ Off the Job Training เป็นการฝึกอบรมที่เน้นความรู้ ความเข้าใจโดยการจัดฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ ไม่ใช่การเรียนรู้แบบปฏิบัติงานจริง และการฝึกอบรมแบบ On the Job Training (OJT) คือ การฝึกปฏิบัติงานจริง โดยมีผู้ชำนาญงานนั้นเป็นครูฝึกคอยดูแลการ ฝึกงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม เพื่อเป็นการฝึกประสบการณ์โดยการปฏิบัติในสถานที่จริง เพื่อสร้างความ กล้าแสดงออกให้กับมีคหุเทศก์ชุมชน สะท้อนให้เห็นว่า การจัดอบรมการพัฒนาศักยภาพมีคหุเทศก์ชุมชน บ้านห้วยนั้น เป็นการจัดอบรมทั้งหมด 3 วัน โดยจะแบ่งเป็นการเรียนรู้ในห้องเรียนทั้งหมด 2 วัน เป็นการ ให้ความรู้แก่ผู้เข้าอบรมอย่างเต็มที่ และอีก 1 วัน จะเป็นการลงไปยังพื้นที่เพื่อเป็นการฝึกปฏิบัติในสถานที่ จริง เพื่อทำให้มีคหุเทศก์ชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองมากยิ่งขึ้น และสามารถนำ เทียบให้กับนักท่องเที่ยวได้อย่างมีอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับตัวแทนผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความต้องการอบรม ในห้อง ซึ่งห้องเรียน คือ ศาลาการเปรียญวัดพระธาตุสุพรรณหงส์ ส่วนอบรมนอกสถานที่ ตัวแทนผู้ให้ข้อมูล ส่วนใหญ่ต้องการไปฝึกปฏิบัติในสถานที่จริง คือ วัดสระกำแพงใหญ่ และอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร/ ผามออีแดง จำนวนผู้เข้าร่วมอบรมการพัฒนาศักยภาพมีคหุเทศก์ชุมชน บ้านห้วย ประมาณ 15-20 คน และเวลาในการจัดอบรมการพัฒนาศักยภาพมีคหุเทศก์ชุมชน บ้านห้วย ระยะเวลาประมาณ 3 วัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. มีคหุเทศก์ชุมชน ควรหมั่นศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ เพื่อรองรับการนำเที่ยว ให้แก่กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติ
2. มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ควรให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมพัฒนาศักยภาพของ มีคหุเทศก์ ชุมชนบ้านห้วยอยู่เสมอเพื่อการนำเที่ยวที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของชุมชน บ้านห้วย ตำบลน้ำคำ อำเภอเมือง ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

2. ควรศึกษาแผนพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนของชุมชน บ้านห้วย ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

3. ควรศึกษาขีดจำกัดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชน บ้านห้วย ตำบลน้ำคำ อำเภอเมืองศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

เอกสารอ้างอิง

- กาญจน์นภา พงศ์พนรัตน์. (2562). *ภาพรวมสถานการณ์และแนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยวโลกอาเซียนและไทย*. สืบค้นเมื่อ 2 ธันวาคม 2562. จาก <http://msi.citu.tu.ac.th>.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2562). *สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยว พ.ศ. 2562*. สืบค้นเมื่อ 10 ธันวาคม 2562, จาก www.mots.go.th.
- กุลวรา สุวรรณพิมล. (2556). *หลักการมัคคุเทศก์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- พยอม ยุวะสุด. (2554). *การมัคคุเทศก์*. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2563, จาก **ผิดพลาด! การอ้างอิงไฮเปอร์ลิงก์ไม่ถูกต้อง**
- เวรดี จุฑรอด. (2562). *กระบวนการฝึกอบรมและการบริหารงานฝึกอบรม*. สืบค้นเมื่อ 3 ธันวาคม 2562, จาก <https://www.gotoknow.org>
- วิโรจน์ ลักษณะอดิสร. (2550). *การเรียนรู้โดยหลักการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 16 ธันวาคม 2562, www.se-edlearning.com
- วันวิสาข์ หมิ่นจง. (2560). *ปัญหาในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการเป็นมัคคุเทศก์ ของผู้ให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบูรณ์*. สืบค้นเมื่อ 22 มกราคม 2563, จาก <http://gnru2017.psru.ac.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). *แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560 – 2564)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- อริสา วิชัยดิษฐ์. (2556). *การวิเคราะห์ความต้องการทางการด้านการสื่อสารภาษาอังกฤษด้วยวาจาของมัคคุเทศก์ชาวไทย*. สืบค้นเมื่อ 8 เมษายน 2562. จาก <http://cuir.car.chula.ac.th>.
- Chilembwe, James Malitoni and Victor Mweiwa. (2019). *Tour Guides: Are they tourism promoters and developers case study of Malawi*. Retrived 23 Mareh 2020, From <https://www.researchgate.net>
- Çetinkaya, Mehmet Yavuz and Zafer Öter. (2019). *Role of tour guides on tourist satisfaction level in guided tours and impact on re-visiting Intention: a research in Istanbul*. Retrived 23 Mareh 2020, From. จาก <https://www.content.sciendo.com>